

Estratègia Catalunya 2020

Balanç 2012-2014

OCUPACIÓ
I FORMACIÓ

COHESIÓ SOCIAL

INNOVACIÓ
I CONEIXEMENT

DINAMISME
EMPRESARIAL

INTERNACIONALITZACIÓ

ECONOMIA VERDA

Estratègia Catalunya 2020
Balanç 2012-2014

Desembre del 2014

<http://www.gencat.cat/catalunya2020>

© Generalitat de Catalunya. Departament d'Economia i Coneixement

Aquesta obra està subjecta a una llicència Creative Commons del tipus reconeixement d'autoria, usos no comercials i sense obra derivada.

Resum de la llicència: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/deed.ca>

Llicència completa: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

Edició

Direcció General de Política i Promoció Econòmica

Rambla de Catalunya, 19-21

08007 Barcelona

<http://gencat.cat/economiaiconeixement>

Coordinació

Tatiana Fernández

Disseny gràfic i maquetació

Montserrat Romagosa

Estratègia Catalunya 2020

Balanç 2012-2014
(desembre del 2014)

Índex

1. Introducció	7
2. Els objectius 2020	9
2.1. Evolució a la UE	9
2.2. Evolució a Catalunya	12
3. Desplegament de l'estratègia Catalunya 2020	23
3.1. L'estratègia de recerca i innovació per a l'especialització intel·ligent de Catalunya (RIS3CAT)	24
3.2. Planificació dels fons europeus estructurals i d'inversió a Catalunya	26
3.2.1. Coordinació	26
3.2.2. Planificació del FEDER i del FSE	27
3.3. Plans i actuacions sectorials	30
3.4. Diàleg social	37
4. Balanç 2012-2014	39
Annex. Fortaleses i oportunitats de l'economia catalana i del seu teixit productiu	43

1. Introducció

L'estratègia Catalunya 2020 (ECAT 2020), que va aprovar el Govern de Catalunya l'abril del 2012, defineix les línies mestres que orienten les polítiques públiques cap a la millora de la competitivitat i l'ocupació i cap a la generació del clima de confiança necessari per redreçar la situació econòmica i construir un model de creixement econòmic intel·ligent, sostenible i integrador, d'acord amb l'estratègia Europa 2020.

Aquest document presenta un balanç dels tres primers anys d'aplicació de l'estratègia Catalunya 2020 (2012-2014).

L'apartat 2 analitza la situació de la Unió Europea (UE) i de Catalunya en relació amb l'assoliment dels objectius fixats per a l'any 2020 en el marc de la crisi econòmica i, en el cas de Catalunya, del procés de recentralització de competències que porta a terme l'Estat espanyol. Tot plegat s'emmarca en el procés de reflexió impulsat per la Comissió Europea per revisar l'estratègia Europa 2020. L'anàlisi de Catalunya es fa per als sis àmbits d'actuació prioritaris de l'ECAT 2020 (ocupació i formació, cohesió social, innovació i coneixement, dinamisme empresarial, economia verda i internacionalització).

L'apartat 3 explica les quatre línies d'actuació en què s'ha desplegat l'ECAT 2020 en el període 2012-2014: l'estratègia de recerca i innovació per a l'especialització intel·ligent de Catalunya (RIS3CAT), la planificació estratègica dels fons europeus a Catalunya, l'orientació dels plans i les actuacions sectorials de la Generalitat amb les prioritats definides per Europa 2020, i la intensificació del diàleg social.

L'apartat 4 fa un balanç dels tres primers anys d'aplicació de l'ECAT 2020 i destaca els obstacles i els avenços cap als objectius 2020.

Finalment, l'annex sintetitza les principals fortaleeses i oportunitats de l'economia catalana.

2. Els objectius 2020

2.1. Evolució a la UE

L'estratègia Europa 2020, adoptada l'any 2010 i concebuda com una estratègia conjunta de la UE i els estats membres, estableix cinc grans objectius que la UE hauria d'assolir l'any 2020 en els àmbits de l'ocupació, la recerca i el desenvolupament, el canvi climàtic i l'energia, l'educació, i la lluita contra la pobresa i l'exclusió social.

Els objectius de l'estratègia Europa 2020 aborden els grans reptes de les economies de la UE a llarg termini, especialment els derivats dels canvis socials, la mundialització i el comerç global, l'evolució de la productivitat, la pressió sobre els recursos i els problemes ambientals.

L'**envelliment** de la població i la **distribució desigual de la riquesa** són els principals reptes socials que marcaran l'evolució de les economies europees en els pròxims anys. A la UE, l'edat mediana (és a dir, l'edat que divideix la població en dos meitats) ha passat dels 37,5 anys el 1992 als 41,9 el 2013, i podria assolir els 52,3 anys el 2050. D'acord amb les projeccions de la Comissió Europea, en el període 1990-2050 es duplicarà el percentatge de població de més de 64 anys. La crisi també ha fet créixer les desigualtats socials. El 2013, al conjunt de la UE el 20 % de la població amb més ingressos va guanyar, de mitjana, 5 vegades més que el 20 % de la població amb menys ingressos (aquesta relació va ser de 5,7 a Catalunya i de 6,3 a Espanya). Encara que al conjunt de la UE aquest indicador de desigualtat s'ha mantingut estable durant els últims anys, hi ha grans diferències entre els estats membres. Els nous estils de vida, els nous hàbits de consum i de mobilitat, i una presència cada vegada més important de la **tecnologia** en la vida diària, són altres **canvis socials** que marcaran l'evolució de les economies europees en els anys vinents.

Durant la crisi econòmica, el **comerç exterior** ha tingut un paper important com a motor de creixement de les economies europees, que han recuperat competitivitat i han incrementat les exportacions, de manera que la UE s'ha mantingut com el principal exportador mundial de béns i serveis. En els quinze o vint anys vinents, aproximadament el 90 % del creixement mundial es generarà fora de la UE; per tant, el manteniment d'aquest lideratge internacional dependrà de la capacitat d'accés a nous mercats i a les cadenes de valor i de subministrament que tinguin les empreses europees.

Un dels factors principals que explica que el creixement econòmic europeu dels últims trenta anys no sigui equiparable al d'altres economies avançades és la feblesa amb què s'ha incrementat la **productivitat** a Europa. A la llarga, aquesta tendència es pot accentuar, a causa de l'envelliment de la població i de la disminució de la població en edat de treballar. Per estimular l'augment de la productivitat com a font de creixement, Europa ha de millorar la qualitat del **capital humà** i el rendiment de la **recerca** i del **sistema educatiu**. La **innovació** i l'extensió de l'ús de les **TIC** també són motors clau per a la productivitat.

Al segle XX, la utilització de combustibles fòssils al món s'ha multiplicat per dotze i l'extracció de **recursos naturals** per trenta-quatre. D'acord amb les dades de la Comissió Europea, cada ciutadà de la UE consumeix, anualment, quinze tones de materials, cinc de les quals es rebutgen (la meitat, en abocadors). D'altra banda, les empreses estan exposades a l'augment dels costos de les matèries primeres, de l'energia i dels minerals essencials, així com a la manca de seguretat del proveïment i a la volatilitat dels preus. Per tot això, la promoció d'un ús més eficient dels recursos ha de ser una prioritat en les estratègies de millora de competitivitat i rendibilitat de les empreses.

En aquest context, el març del 2014 la Comissió Europea adopta la **comunicació** "Balanç de l'estratègia Europa 2020 per a un creixement intel·ligent, sostenible i integrador",¹ que recull conclusions preliminars sobre els primers anys d'aplicació de l'estratègia. A partir d'aquesta base, el Consell Europeu impulsa el redisseny de

¹ Comunicació de la Comissió al Parlament Europeu, al Consell, al Comitè Econòmic i Social Europeu, i al Comitè de les Regions, "Balanç de l'estratègia Europa 2020 per a un creixement intel·ligent, sostenible i integrador", COM (2014) 130 final.

Quadre 1. Tendències de la UE relatives als objectius d'Europa 2020

Objectiu	Tendència
Augmentar la taxa d'ocupació de la població de 20 a 64 anys almenys fins al 75 %	Just abans de l'esclat de la crisi, l'any 2008, la taxa d'ocupació se situa en el 70,3 % a la UE. Quatre anys més tard, el 2012, es redueix fins al 68,4 %. La previsió de la Comissió Europea és que el 2020 arribi al 72 %, tot i que el compliment dels objectius estatals la situaria en el 74 %, just per sota de l'objectiu fixat.
Augmentar la inversió en R+D fins a un 3 % del PIB	La crisi econòmica ha tingut un clar impacte en la inversió en R+D, que l'any 2012 s'ha situat en un 2,06 % del PIB. La Comissió Europea preveu que la inversió en R+D serà del 2,2 % el 2020, tot i que arribaria al 2,6 % si els estats membres complissin els seus objectius estatals.
Reduir les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle del 1990 almenys en un 20 %	Si bé una part important de la reducció de les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle s'explica per l'alentiment de l'activitat econòmica, les polítiques actuals sobre clima i energia també han contribuït a dissociar aquestes emissions del creixement de l'activitat econòmica (en el període 1990-2012, el PIB de la UE ha crescut un 45 % i les emissions han disminuït un 18 %). La Comissió Europea preveu que les emissions seran un 24 % inferiors a les del 1990, de manera que se superarà l'objectiu 2020.
Augmentar fins al 20 % la quota de les energies renovables en el consum final d'energia	En el període 2000-2012 la quota de les energies renovables en el consum final d'energia ha passat del 7,5 % al 14,4 %. La UE preveu que el 2020 assolirà el 21 %.
Incrementar en un 20 % l'eficiència energètica	En el període 2006-2012 el consum d'energia primària ha caigut un 8 % i, per assolir l'objectiu 2020, cal reduir-lo un 6,3 % més. L'afebliment de l'activitat econòmica explica una gran part de la reducció del consum, que es podria reactivar amb la recuperació econòmica. No obstant això, la tendència decreixent de la intensitat energètica de les economies de la UE convida a l'optimisme (en el període 1995-2011 ha disminuït un 24 %; al sector industrial la disminució és del 30 %).
Reduir la taxa d'abandó escolar fins a valors inferiors al 10 %	En el període 2005-2012 s'ha reduït la taxa d'abandó escolar en tres punts percentuals (del 15,7 % al 12,7 %) i la meitat dels estats membres ja han assolit els seus objectius o estan a punt de fer-ho. Si bé una part d'aquesta disminució es pot atribuir a les dificultats d'incorporació dels joves al mercat laboral, hi ha indicis de millores estructurals i tot apunta que aquesta tendència es mantindrà, encara que amb un ritme més lent.
Augmentar el percentatge de població de 30 a 34 anys que finalitza l'ensenyament superior almenys fins a un 40 %	En el període 2005-2012 la proporció de joves que ha finalitzat l'educació superior ha passat d'un 27,9 % a un 35,7 %. Aquesta tendència és estructural i la Comissió Europea preveu que s'assolirà l'objectiu 2020, tot i que les diferències entre estats membres són considerables.
Alliberar almenys 20 milions de persones del risc de pobresa o exclusió social	En el període 2009-2012 el nombre de persones en risc de pobresa i exclusió social a la UE ha passat de 114 milions a 124 milions; per tant, ha sobrepassat l'objectiu de 96,4 milions de persones que s'havia fixat per al 2020. La Comissió Europea preveu que el 2020 el nombre aproximat de persones en risc de pobresa serà de 100 milions. El problema és especialment greu als països on s'han incrementat més l'atur i el nombre de llars amb tots els membres a l'atur.

Font: Comunicació de la Comissió al Parlament Europeu, al Consell, al Comitè Econòmic i Social Europeu, i al Comitè de les Regions, "Balanz de l'estratègia Europa 2020 per a un creixement intel·ligent, sostenible i integrador", COM (2014) 130 final.

l'estratègia, amb l'horitzó 2020, mitjançant un procés de reflexió de tots els actors implicats, que es canalitza amb una àmplia **consulta pública**, els resultats de la qual es presentaran el 2015.

Com s'analitza en el document de balanç de la Comissió Europea, després de quatre anys de l'aprovació de l'estratègia europea, el grau d'**assoliment dels objectius** és inferior al que es va preveure inicialment, en gran part com a conseqüència de la crisi econòmica. Arreu d'Europa la recessió ha tingut un fort impacte negatiu en l'ocupació i la pobresa, i ha condicionat l'assoliment de l'objectiu d'inversió en R+D. En canvi, en els camps d'educació i de canvi climàtic i energia la tendència és més positiva, tot i que hi ha força diferències entre els diversos estats membres.

2.2. Evolució a Catalunya

Catalunya, amb una economia fortament internacionalitzada, una tradició industrial considerable, un teixit empresarial dens i una estructura productiva altament diversificada, s'ha vist plenament afectada per les tendències globals.

La **crisi** econòmica ha incidit fortament en el teixit productiu i ha comportat una destrucció important de llocs de treball, especialment en les activitats relacionades amb la construcció, però també en la indústria i en els serveis. L'atur, que sobretot afecta les persones menys formades i, especialment, els joves, ha comportat un increment de les desigualtats socials.

Però també són moltes les empreses de Catalunya que han donat resposta a aquests reptes i s'han integrat amb èxit al **mercat global**, tant en els sectors fortament orientats a l'exportació (automoció, turisme, química i farmacèutica, i producció agroalimentària) com en les activitats de serveis tradicionals (comerç, serveis logístics, restauració i gastronomia, serveis mèdics, disseny i publicitat) i en activitats emergents intenses en coneixement (serveis a les empreses, TIC, biotecnologia, mobilitat

sostenible, indústries culturals, producció audiovisual, estalvi i eficiència energètics, energies renovables i activitats relacionades amb el medi ambient).

L'ECAT 2020 identifica els **àmbits prioritaris d'actuació** perquè les polítiques públiques de Catalunya contribueixin als objectius i les prioritats d'Europa 2020: ocupació i formació, cohesió social, economia verda, innovació i coneixement, dinamisme empresarial i internacionalització.

A continuació, s'analitzen les tendències de l'economia catalana, tant pel que fa a l'evolució general com pel que fa als àmbits prioritaris de l'ECAT 2020, en relació amb la UE i Espanya. Aquesta anàlisi s'ha de contextualitzar en la crisi econòmica mundial i en les **decisiones recentralitzadores** del Govern de l'Estat espanyol, factors que han disminuït la capacitat de la Generalitat de Catalunya per impulsar polítiques i actuacions que permetin avançar cap als objectius 2020. Entre aquestes decisions destaquen:

- l'incompliment de l'obligació de revisar el model de finançament l'any 2014;
- la invasió de competències transferides;
- la infradotació de recursos per finançar les competències transferides (principalment ensenyament, sanitat i serveis socials);
- la disminució de les transferències de recursos finalistes i l'incompliment dels acords bilaterals, especialment en l'àmbit de les infraestructures de transport;
- el bloqueig de l'exercici de l'autonomia fiscal per obtenir més recursos (per exemple, l'impost sobre els dipòsits bancaris), i
- la repercussió excessiva de la reducció del dèficit públic a les comunitats autònomes, atès que la proporció de dèficit públic assignat a les comunitats autònomes (una sisena part del dèficit públic total) és molt inferior a la proporció de la despesa pública corresponent a les competències autonòmiques (una tercera part de la despesa pública total).

Els **indicadors** que es prenen com a referència per a l'anàlisi de les tendències en els àmbits prioritaris de l'ECAT 2020 són els dels objectius d'Europa 2020, relatius a formació, ocupació, cohesió social, recerca i innovació i energia i canvi climàtic.

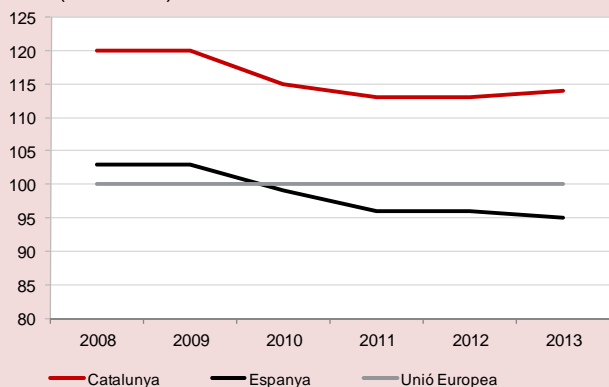
Aquests indicadors no són exhaustius i tenen limitacions, però també tenen virtuts importants:

- són il·lustratius del canvi dinàmic que impulsa l'estratègia Europa 2020 i indiquen clarament el rumb que es vol seguir a llarg termini per garantir el futur d'Europa,
- serveixen de punts de referència per orientar les polítiques públiques i
- permeten realitzar una comparació transparent de tots els àmbits i entre tots els països.

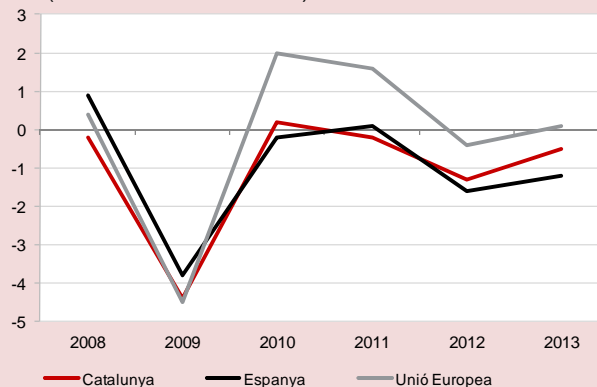
Els indicadors d'Europa 2020 es complementen amb indicadors addicionals sobre el dinamisme empresarial i la internacionalització de l'economia catalana.

Quadre 2. Evolució de l'economia

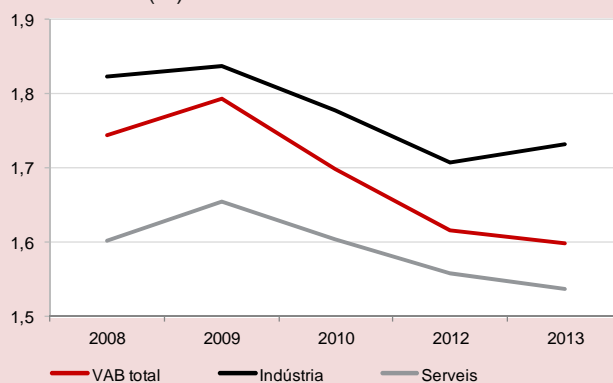
PIB per habitant en paritat de poder de compra (UE = 100)

Evolució del PIB (% de variació en volum)

Pes del VAB de Catalunya a la UE per grans sectors (%)

Amb uns 7,5 milions d'habitants i un PIB de 203.615 milions d'euros (2013), una forta identitat nacional i una llengua i una cultura pròpies, Catalunya és una regió destacada de la UE. El PIB per habitant de Catalunya és sensiblement superior al PIB mitjà de la UE (en un 14 % l'any 2013, en paritat de poder de compra).

El darrer trimestre del 2013 l'economia catalana comença a créixer, si bé hi persisteixen les dificultats financeres i el problema del fort ajust de les finances del Govern, seriosament afectades per la crisi i per les limitacions del sistema de finançament.

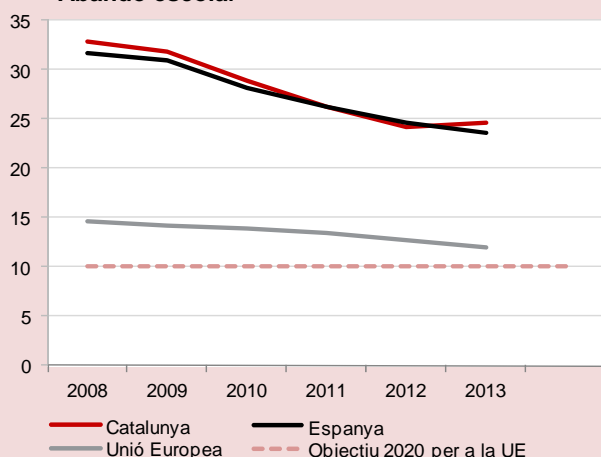
Com a conseqüència de la crisi, l'economia catalana ha perdut pes a la UE. Entre el 2008 i el 2013, el pes del valor afegit brut (VAB) de Catalunya a la UE ha passat de l'1,74% a l'1,60%. El motiu fonamental és la dràstica contracció del sector de la construcció. Malgrat això, l'any 2013 la construcció encara té més pes a Catalunya que a la UE.

El sector industrial té un pes important en l'estructura productiva catalana, tot i que, com en totes les economies desenvolupades, últimament ha disminuït. Aquesta evolució s'explica, bàsicament, pel fet que el sector de serveis ha assumit algunes activitats que abans es consideraven industrials o es feien des d'empreses industrials (com poden ser el disseny, la comercialització, la distribució i la marca). A Catalunya aquest procés ha estat més intens que a la UE pels efectes de la crisi econòmica. Així i tot, la indústria continua tenint més pes a Catalunya que a la UE. Cal destacar que l'any 2014 l'evolució de la indústria catalana ha estat més positiva que la de la UE.

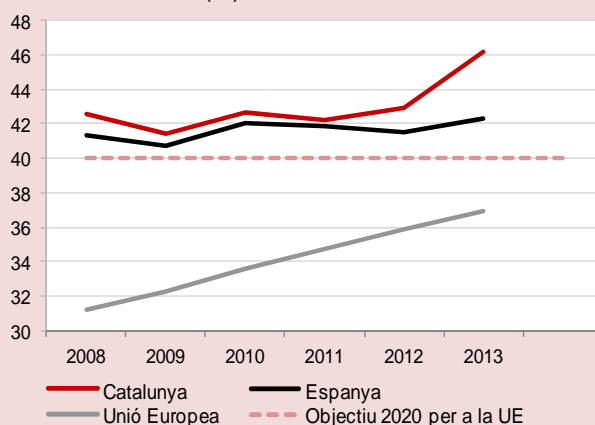
Font dels gràfics: Idescat.

Quadre 3. Formació i ocupació

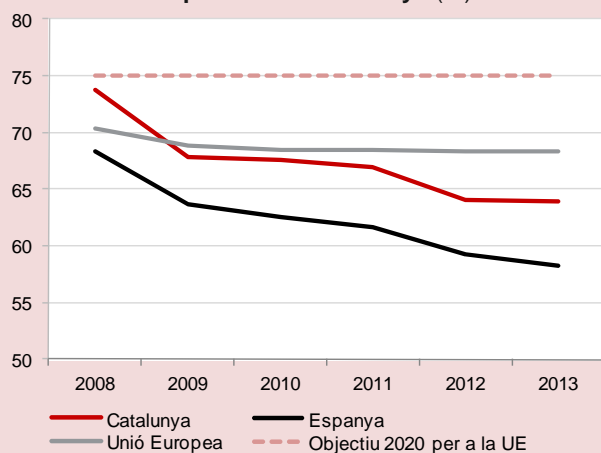
Abandó escolar

Població de 30 a 34 anys amb estudis universitaris (%)

Taxa d'ocupació de 20 a 64 anys (%)

Formació

Perquè el mercat de treball funcioni adequadament, calen uns bons resultats del sistema educatiu, i això s'ha de traduir en la reducció de l'abandó escolar i la millora del capital humà.

La taxa d'abandó escolar (percentatge de persones de 18 a 24 anys que no estudia després de la formació secundària obligatòria) se situa en el 24,7 % a Catalunya, significativament per sobre de la mitjana de la UE (12 %) i molt lluny del 10 % que fixa l'estratègia Europa 2020.

Les deficiències del sistema de formació professional expliquen una part important de l'abandó escolar, en tant que tradicionalment

l'oferta formativa ha estat poc atractiva per als joves i no ha donat resposta a les necessitats de les empreses. En canvi, el percentatge de joves amb estudis universitaris és molt superior a la mitjana comunitària i se situa per sobre de l'objectiu 2020.

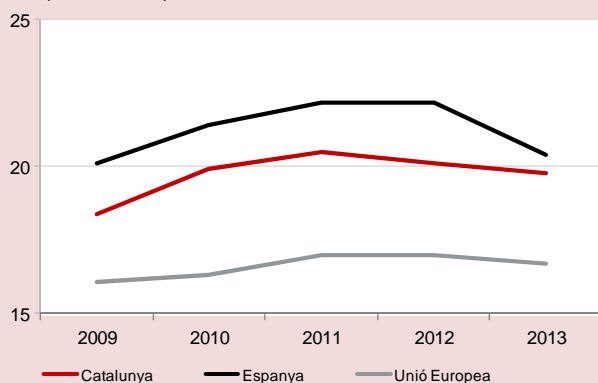
Ocupació

Els anys 2000-2008 Catalunya registra un gran creixement demogràfic, a causa de la immigració, que passa d'un 2,9 % el 1999 a un 15,7 % el 2010. El 2007 la taxa d'ocupació de la població de 20 a 64 anys es va situar en el 74,7 % (més de 5 punts percentuals més que la taxa mitjana de la UE), molt a prop de l'objectiu 2020. Però la recessió ha tingut un efecte més devastador en el mercat laboral català que en el del conjunt de la UE, de manera que el 2013 la taxa d'ocupació s'ha reduït fins al 63,9 % i l'atur ha assolit un 23,4 %.

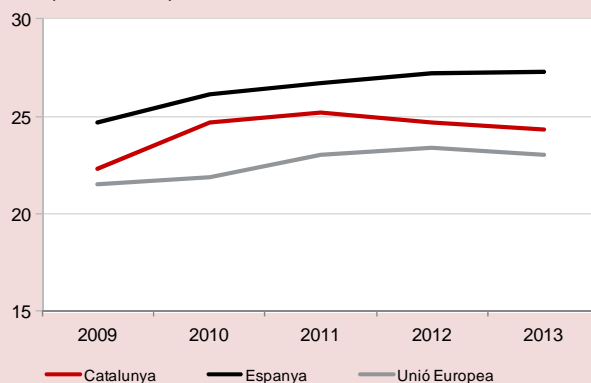
Font dels gràfics: Idescat (a partir de dades de l'INE) i Eurostat.

Quadre 4. Cohesió social

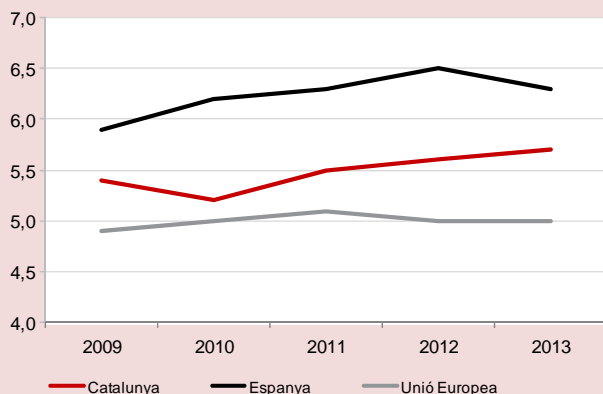
Població en risc de pobresa
(% del total)

Població en risc de pobresa o exclusió social
(% del total)

Desigualtat en la distribució de la renda
(valor entre els quintils superior i inferior)

Com a conseqüència de la crisi, a Catalunya han disminuït els ingressos de les famílies i ha augmentat el nombre de persones en situació de risc de pobresa.

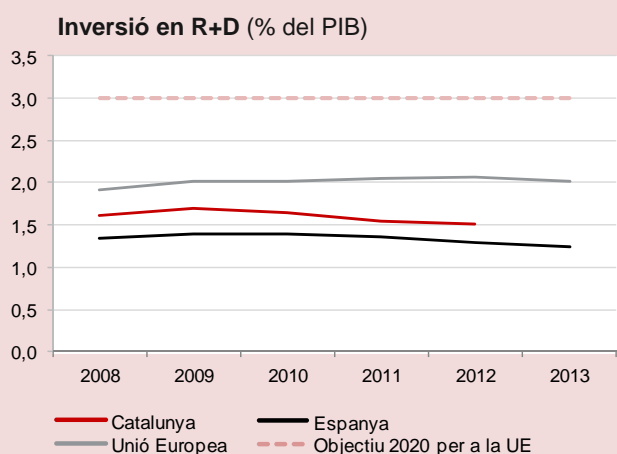
La taxa de risc de pobresa de Catalunya és del 19,8 % l'any 2013.

L'indicador de pobresa o exclusió social d'Europa 2020 considera la població que està en una de les situacions següents: risc de pobresa, privació material severa i llar amb baixa intensitat de treball. A Catalunya, el 2013 aquest percentatge és del 24,3 %, lleugerament superior al que registra la UE de mitjana.

Proporcionalment, el pes de la crisi ha recaigut amb més intensitat en el segment de població que té menys recursos, tal com reflecteixen els increments de l'índex de desigualtat de distribució de la renda, que compara les rendes del 20 % de la població del nivell econòmic més alt amb la del nivell econòmic més baix.

Font dels gràfics: Idescat i Eurostat.

Quadre 5. Innovació i coneixement

La crisi econòmica ha comportat la disminució de la inversió en R+D de les empreses i de les administracions públiques. L'any 2012, l'esforç en inversió en R+D en percentatge del PIB es va situar en l'1,51 % a Catalunya, lluny del valor mitjà de la UE (2,06 %) i de l'objectiu 2020. Més de la meitat d'aquesta despesa va ser privada (56,2 %).

El nombre de patents per milió d'habitants, de Catalunya és inferior al del conjunt d'Europa. En canvi, en termes de publicacions científiques, Catalunya se situa molt per sobre de la UE (un 2,9 % dels articles científics que es fan a Europa, mentre que el pes de la

població és d'un 1,5 %). La participació catalana en els programes europeus d'R+D és més del doble del que li pertocaria en relació amb la població (en el Programa marc europeu 2007-2013 Catalunya ha captat 574 milions d'euros, el doble que en el programa anterior).

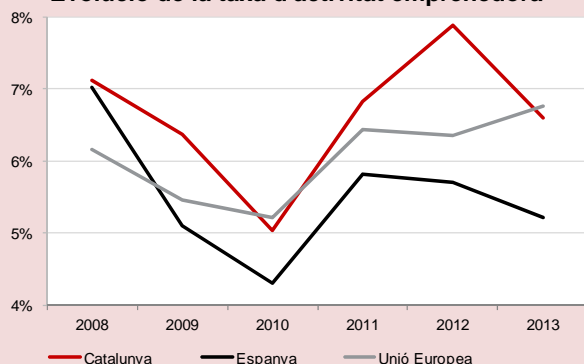
D'acord amb l'índex d'innovació 2014 elaborat per la consultora ALTRAN, l'economia catalana té un potencial d'innovació un 12 % superior al de la mitjana europea, comparable amb el de països amb capacitat mitjana d'innovació, com ara Alemanya o el Regne Unit, si bé sensiblement inferior al dels països escandinaus. Catalunya destaca en tres aspectes rellevants per al desenvolupament d'una economia basada en el coneixement: l'accés de les empreses a la banda ampla, els estudis superiors de la població activa i l'ocupació en alta tecnologia. Perquè el potencial d'innovació repercuteixi en la competitivitat del teixit empresarial i en la creació de riquesa i ocupació, és fonamental que les empreses participin en projectes d'R+D de col·laboració publicoprivada.

En un context en què la innovació és l'element clau de la competitivitat empresarial al mercat mundial, el dinamisme de les exportacions catalanes, la decisió de grans multinacionals de localitzar a Catalunya centres internacionals d'R+D i l'elecció de Barcelona com a primera capital europea de la innovació l'any 2014 (perquè constitueix un ecosistema innovador enfocat a la millora de la qualitat de vida dels ciutadans) confirmen que la innovació és un element essencial de la competitivitat de l'economia catalana i de les seves empreses.

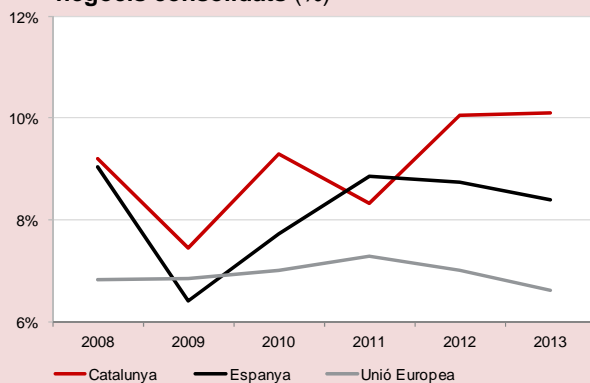
Font del gràfic: Idescat i Eurostat.

Quadre 6. Dinamisme empresarial

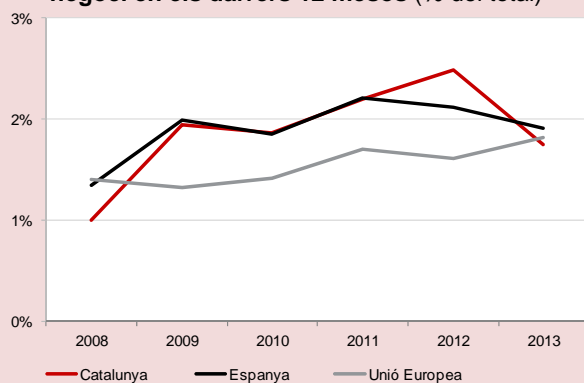
Evolució de la taxa d'activitat emprenedora

Població de 18 a 64 anys involucrada en negocis consolidats (%)

Població de 18 a 64 anys que ha abandonat un negoci en els darrers 12 mesos (% del total)

factures emeses per les autoritats públiques, aguditzat pel problema del finançament autonòmic, la crisi econòmica i l'ajornament de la revisió del model de finançament.

La crisi econòmica ha provocat el tancament de moltes empreses, especialment d'empreses petites, i la destrucció de molts llocs de treball. En aquest context, l'emprenedoria esdevé una de les fonts principals de regeneració del teixit productiu i, per tant, de creació d'ocupació. La crisi econòmica, però, ha afectat fortament la percepció de la població catalana sobre l'oportunitat d'emprendre, que és gairebé la meitat de la de la UE.

L'any 2013 la taxa d'activitat emprenedora de Catalunya trenca la tendència alcista dels dos anys anteriors i se situa en el 6,6 %, percentatge un 16 % inferior al del 2012, però similar al de la resta de la UE. En canvi, el percentatge de població involucrada en negocis consolidats a Catalunya és sensiblement superior al de la mitjana comunitària. La taxa d'abandonament de les iniciatives emprenedores s'ha mantingut proper al 2 % en els darrers anys i el 2013 ha convergint amb la mitjana europea.

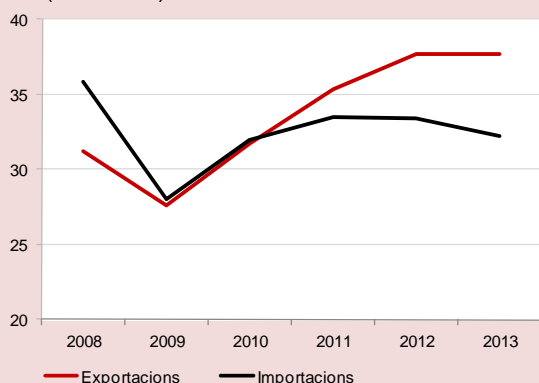
Segons els indicadors de confiança empresarial de l'INE (2013), a Catalunya els components de l'entorn empresarial que afecten més la capacitat de creixement dels negocis són la demanda, l'entorn macroeconòmic i la morositat, en primer lloc, i la regulació econòmica, la disponibilitat de finançament i la fiscalitat, en segon lloc. Si bé en els darrers anys les administracions públiques han fet progressos rellevants en els processos de simplificació administrativa i de millora de la qualitat normativa, el 46,3 % dels empresaris catalans té la percepció que l'evolució de la regulació econòmica en els negocis és desfavorable.

En el context de crisi actual, les dificultats de finançament i el fet que els tipus d'interès del crèdit siguin superiors als de la resta de la zona euro són un problema rellevant per a les empreses catalanes. A això, cal afegir-hi l'endarreriment del cobrament de les factures emeses per les

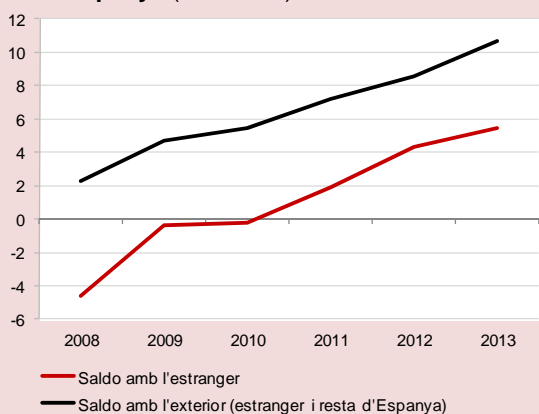
Font dels gràfics: Informe GEM Catalunya 2013.

Quadre 7. Internacionalització

Evolució de les exportacions i les importacions de béns i serveis a l'estranger (% del PIB)

Evolució del saldo comercial de béns i serveis amb l'estranger i amb la resta d'Espanya (% del PIB)

Tradicionalment, l'economia catalana ha estat oberta. El grau d'obertura de l'economia catalana amb l'estranger (exportacions i importacions de béns i serveis amb l'estranger en percentatge del PIB) és del 69,9 % l'any 2013. Si es té en compte el comerç amb la resta d'Espanya, el grau d'obertura és superior al 130 % del PIB.

La perspectiva d'un creixement europeu feble limita la capacitat de les exportacions com a motor de la recuperació de l'economia catalana, atès que el mercat comunitari europeu concentra el 62,7 % de la destinació de les exportacions catalanes, tot i la diversificació que ha tingut lloc durant els darrers anys. Encara que els mercats dels països emergents han guanyat pes, les exportacions catalanes encara hi tenen una presència molt limitada (per exemple, només l'1,9 % de les exportacions catalanes es destina a la Xina, mentre que el 8,2 % de les importacions prové d'aquest mercat).

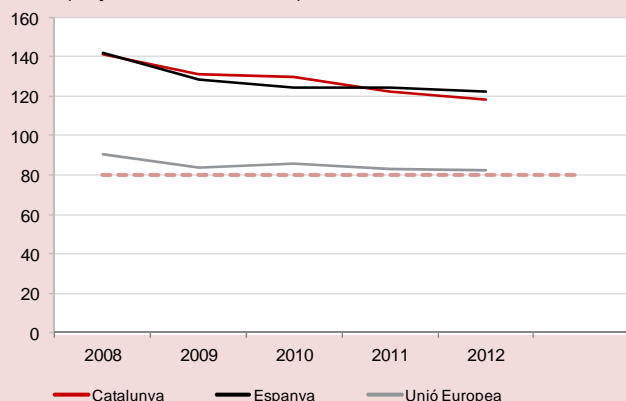
A Catalunya la inversió estrangera ha estat un important motor de creixement econòmic i de millora de la competitivitat i de les exportacions. En els darrers anys Catalunya s'ha consolidat com una de les principals destinacions d'inversió estrangera d'Europa (d'acord amb les dades del *Financial Times*) i una bona part d'aquesta inversió (aproximadament el 40 %) té com a destinació la indústria manufacturera. A Catalunya hi ha més de 5.000 empreses estrangeres amb activitat econòmica rellevant; aproximadament el 90 % d'aquestes empreses es localitza a l'àrea de Barcelona.

Catalunya s'ha consolidat com una de les potències turístiques d'Europa i del món; el turisme representa un 11 % de l'ocupació i al voltant del 12 % del PIB. Catalunya també és una destinació preferent del turisme mèdic, de la mateixa manera que les universitats catalanes atreuen estudiants i investigadors d'arreu del món (el curs 2012-2013 el 38 % dels doctorands matriculats a les universitats catalanes i el 33,3% dels investigadors eren estrangers). Barcelona és la quarta ciutat del món en organització de congressos internacionals, té el principal port de creuers d'Europa i del Mediterrani i el quart del món, així com el novè aeroport més transitat d'Europa (el tercer, si no es consideren els vols de connexió), que el 2014 ha merescut el reconeixement de la Institució Airports Council International com a millor aeroport d'Europa en la categoria de grans aeroports del continent.

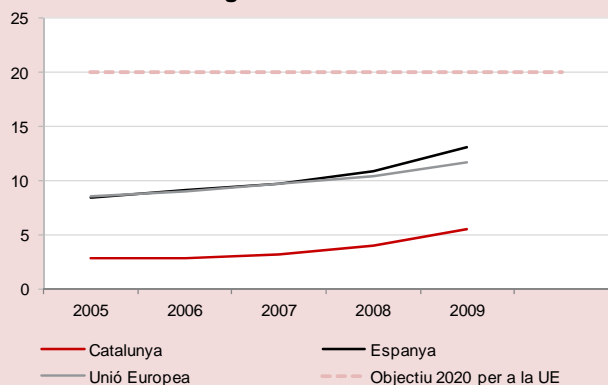
Font dels gràfics: Idescat.

Quadre 8. Economia verda

Emissions de gasos amb efecte d'hivernacle
(any base 1990 = 100)

Consum d'energia renovable sobre el consum energètic final brut

La crisi econòmica ha tingut un clar impacte en la reducció dels consums d'energia i recursos i en la implantació de mesures d'estalvi i eficiència energètica en tots els sectors de l'economia catalana i, especialment, en la indústria. Així mateix, en els darrers anys ha augmentat la valorització de residus industrials i ha crescut tant el nombre d'empreses que implementen sistemes de gestió ambiental com el d'empreses adherides al Programa d'acords voluntaris per a la reducció d'emissions de CO₂.

En agricultura s'han fet progressos rellevants tant pel que fa a la introducció de millores tecnològiques per a l'ús eficient de l'energia i l'aigua en l'agricultura i la ramaderia com pel que fa a l'extensió de conreus d'agricultura ecològica i de venda de proximitat. En els àmbits de la mobilitat sostenible i de la implementació del concepte de ciutat intel·ligent (*smart city*) també s'han fet progressos importants en els darrers anys, com també en els àmbits de la millora de l'eficiència energètica dels edificis i de la valorització de residus. Així mateix, més de 500 municipis catalans s'han adherit al Pacte d'alcaldes i alcaldesses, iniciativa europea que implica els governs locals en la lluita contra el canvi climàtic.

En l'àmbit de les energies renovable els avenços són molt més limitats. En els darrers deu anys la

contribució de les energies renovables al consum ha tingut unes taxes de creixement molt moderades i molt inferiors a les de la UE i de l'Estat espanyol. L'any 2009 (l'últim per al qual hi ha estadístiques oficials) la quota d'energies renovables en el consum brut d'energia final era més d'un 50 % inferior a la mitjana de la UE-27 i gairebé un 60 % inferior a la mitjana estatal. La tendència positiva dels indicadors d'intensitat energètica (que relaciona el consum d'energia amb el PIB) i d'emissions de gasos d'efecte d'hivernacle (Catalunya ha complert amb escriure els objectius marcats pel protocol de Kioto) reflecteix els avenços de Catalunya cap a una economia més eficient en l'ús dels recursos i, per tant, més competitiva; no obstant això, Catalunya encara té un llarg camí per recórrer si vol convergir amb les economies europees capdavanteres.

L'indicador d'ocupació relacionada amb l'economia verda, que permet fer una aproximació de l'activitat econòmica directament relacionada amb el sector ambiental, a Catalunya concentra entre l'1 % i el 3 % de l'ocupació total.

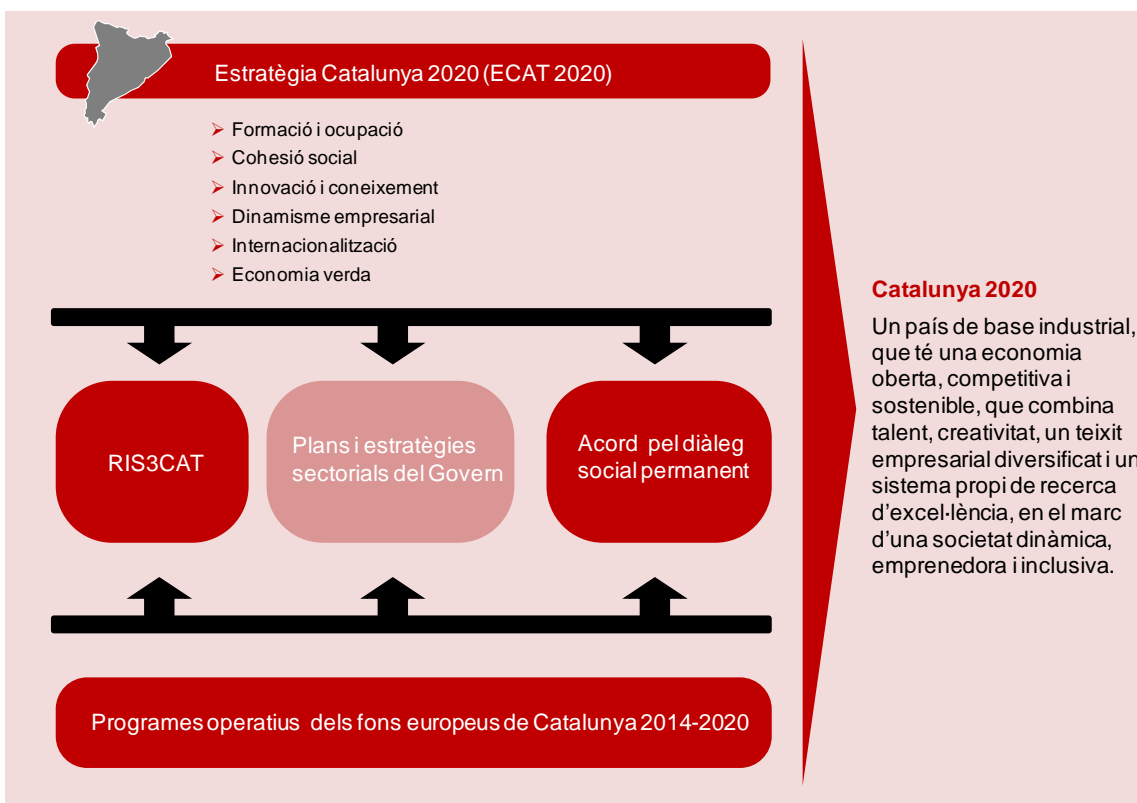
Font dels gràfics: Oficina Catalana del Canvi Climàtic, Institut Català d'Energia (ICAEN) i Eurostat.

3. Desplegament de l'estratègia Catalunya 2020

En el marc de l'ECAT 2020, per impulsar un creixement intel·ligent, sostenible i integrador, el Govern ha desplegat quatre grans línies d'actuació:

1. l'estratègia de recerca i innovació per a l'especialització intel·ligent de Catalunya (RIS3CAT),
2. una planificació estratègica dels fons europeus,
3. l'adequació dels plans i actuacions sectorials amb les prioritats d'Europa 2020 i
4. el diàleg social permanent.

Quadre 9. Catalunya 2020

3.1. L'estratègia de recerca i innovació per a l'especialització intel·ligent de Catalunya (RIS3CAT)

Visió Catalunya 2020

Catalunya és un país de base industrial, que té una economia oberta, competitiva i sostenible, que combina talent, creativitat, un teixit empresarial diversificat i un sistema propi de recerca d'excel·lència, en el marc d'una societat dinàmica, emprenedora i inclusiva. Hi conviuen multinacionals i empreses locals, sectors consolidats i amb lideratge internacional, i sectors tecnològics emergents.

Una de les principals línies d'actuació en el marc de l'ECAT 2020 ha estat l'elaboració i l'aprovació de l'estratègia de recerca i innovació per a l'especialització intel·ligent de Catalunya (RIS3CAT), que defineix una visió de Catalunya compartida per a l'any 2020 i quatre grans objectius estratègics que es corresponen amb eixos d'actuació.² Així mateix, la RIS3CAT estableix el marc per a la programació dels fons europeus estructurals i d'inversió a Catalunya, que se centren en la recerca i la innovació, les empreses i les persones.

Amb la RIS3CAT, Catalunya ha fet una aposta clara per la recerca i la innovació com a motor perquè les activitats econòmiques s'adaptin amb èxit al nou context ràpidament canviant, siguin competitives al mercat global i generin ocupació de qualitat. Els principals **reptes** de les polítiques públiques en aquest àmbit són:

- potenciar que les tecnologies i la innovació arribin al teixit productiu i representin una prioritat i
- reforçar els trets diferencials del teixit empresarial de Catalunya, és a dir, la forta tradició industrial, la qualitat de vida i el benestar de les persones, la internacionalització, l'excel·lència del sistema de ciència i tecnologia, i el patrimoni cultural i natural.

² La visió de Catalunya 2020 es fonamenta en els actius diferencials de l'economia catalana, identificats en l'anàlisi DAFO de l'estratègia RIS3CAT, que està disponible a <http://www.gencat.cat/catalunya2020>. L'annex d'aquest document conté un resum d'aquesta anàlisi.

Quadre 10. Esquema de la RIS3CAT

Eix 1	Eix 2	Eix 3	Eix 4
Àmbits sectorials líders	Activitats emergents	Tecnologies facilitadores transversals	Entorn d'innovació
<ul style="list-style-type: none"> Alimentació Energia i recursos Sistemes industrials Indústries basades en el disseny Indústries relacionades amb la mobilitat sostenible Indústries de la salut Indústries culturals i basades en l'experiència 	S'han d'identificar en el procés de descoberta emprenedora	<ul style="list-style-type: none"> TIC Nanotecnologia Materials avançats Fotònica Biotecnologia Manufactura avançada 	Polítiques públiques <ul style="list-style-type: none"> Agenda digital Emprenedoria Ecoinnovació (economia verda) Innovació no tecnològica Formació i talent
Instruments			
<ul style="list-style-type: none"> Comunitats de la RIS3CAT Activitats emergents Desenvolupament de capacitats tecnològiques clau Infraestructures de recerca i transferència tecnològica Projectes col·laboratius d'R+D Valorització i transferència innovadora Cooperació internacional Compra pública innovadora Projectes d'especialització i competitivitat territorial (PECT) 			

En aquest marc, la RIS3CAT defineix quatre **eixos d'actuació** prioritaris per a les polítiques de recerca, innovació i competitivitat:

1. El reforçament de la competitivitat dels **àmbits sectorials líders**, aquells en què Catalunya té avantatges competitius, massa crítica i oportunitats de futur (alimentació, energia i recursos, sistemes industrials, indústries basades en el disseny, mobilitat sostenible, indústries de la salut i indústries culturals i basades en l'experiència).
2. El suport a noves oportunitats econòmiques en **àmbits emergents**, a partir de les capacitats tecnològiques (noves activitats generades a partir del canvi tecnològic i d'innovacions d'avantguarda) i de les sinergies entre àmbits sectorials relacionats.
3. L'impuls de les **tecnologies facilitadores transversals** com a instrument transformador del teixit productiu i generador de noves oportunitats científiques, tecnològiques i econòmiques.
4. La millora de l'**entorn d'innovació** en un sentit ampli (des d'agenda digital fins a empenedoria, ecoinnovació, innovació no tecnològica i formació i talent).

La RIS3CAT, amb el suport dels fons europeus, promou noves fórmules de **col·laboració públicoprivada** que es concretin en projectes generadors d'activitat econòmica de valor afegit i d'ocupació. En aquest sentit, es creen dos **instruments**, les comunitats de la RIS3CAT i els projectes d'especialització i competitivitat territorial (PECT), que promouen projectes col·laboratius amb la massa crítica suficient per transformar, mitjançant la innovació, el teixit productiu d'un àmbit sectorial —en el cas de les comunitats de la RIS3CAT— o d'un territori —en el cas dels PECT.

Com mostra el quadre 10, la RIS3CAT combina instruments nous amb instruments tradicionals.

3.2. Planificació dels fons europeus estructurals i d'inversió a Catalunya

El marc financer pluriennal de la UE per al període 2014-2020 orienta les prioritats de despesa de la UE cap a les prioritats d'Europa 2020 i, en aquest sentit, la Comissió Europea ha definit un enfocament integrat de tots els fons de la política de cohesió, mitjançant un marc estratègic comú i amb una fixació clara de prioritats i de resultats centrada en l'assoliment dels objectius d'Europa 2020.

3.2.1. Coordinació

Per al període 2014-2020, la Comissió Europea exigeix als estats i a les regions un canvi en la manera de prioritzar i de gestionar els fons de la política de cohesió: enfocament integrat dels fons i orientat a l'obtenció de resultats; concentració temàtica que contribueixi a augmentar l'eficàcia de les intervencions públiques i assolir la massa crítica necessària per provocar un impacte real en la situació socioeconòmica del país, i suport a instruments financers que impulsin la inversió privada i, per tant, multipliquin els efectes dels fons públics.

A Catalunya la gestió dels fons europeus està repartida entre tres departaments de la Generalitat: el Departament d'Economia i Coneixement gestiona el fons europeu de

desenvolupament regional (FEDER); el Departament d'Empresa i Ocupació gestiona el fons social europeu (FSE), i el Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural gestiona tant el fons europeu agrícola de desenvolupament rural (FEADER) com el fons europeu marítim i de pesca (FEMP).³

Per coordinar els quatre fons i optimitzar la seva contribució a les prioritats fixades per a l'any 2020, el Govern ha creat la Comissió de Coordinació dels Fons Europeus del Marc Estratègic Comú.

3.2.2. Planificació del FEDER i del FSE

En el període 2014-2020, la política de cohesió de la Unió Europea fa una aposta per les regions amb més potencial per generar creixement i ocupació. Els recursos dels FEDER i del FSE a Catalunya s'incrementen en un 44,2% en relació amb el període 2007-2013 i s'apropen als 2.000 milions d'euros. Els recursos del FEDER augmenten en un 79,5 %, mentre que els recursos del FSE es mantenen constants. Una part d'aquests fons els gestiona l'Estat, i una altra part, la Generalitat, tal com mostra el quadre 11. Els fons que gestiona la Generalitat creixen un 60,6 % (un 68,1 % el FEDER i un 47 % el FSE).

Els programes operatius (PO) del FEDER i del FSE, elaborats pel Govern i aprovats per la Comissió Europea d'acord amb les prioritats 2020, defineixen l'aplicació dels fons que gestiona la Generalitat per eixos, prioritats d'inversió i objectius específics.

Les actuacions del **FEDER** es focalitzen en tres dels sis **àmbits prioritaris de l'ECAT 2020**:

1. innovació i coneixement,
2. dinamisme empresarial i
3. economia verda.

³ El FEDER i el FSE se centren en les prioritats d'Europa 2020 per a un creixement intel·ligent, sostenible i integrador. En canvi, l'aplicació del FEADER i del FEMP, que tenen una naturalesa sectorial (agricultura i pesca, respectivament), està molt marcada per les prioritats de les polítiques d'agricultura i pesca de la UE. En l'àmbit de la cohesió social, Catalunya també és beneficiària d'altres fons europeus, com el fons europeu d'ajut a les persones més desfavorides (FEAD) i el fons europeu d'asil, migració i integració (FAMI), que gestiona l'Estat.

Quadre 11. Recursos del FEDER i del FSE per a Catalunya (2014-2020)

	2007-2013	2014-2020	Increment
Fons europeus a Catalunya			
FEDER	763,2	1.370,2	79,5 %
FSE	609,9	609,9	0,0 %
Total	1.373,1	1.980,1	44,2 %
Fons gestionats per la Generalitat			
FEDER	516,5	868,4	68,1 %
FSE	284,7	418,6	47,0 %
Total	801,2	1.287,0	60,6 %
Fons gestionats per l'Estat			
FEDER	246,7	501,8	103,4 %
FSE	325,2	191,3	-41,2 %
Total	571,8	693,1	21,2 %

Així mateix, el FEDER contribueix a quatre **prioritats transversals** que també són clau per avançar cap als objectius 2020:

1. equilibri territorial,
2. internacionalització,
3. ocupació i
4. especialització intel·ligent (en el marc de la RIS3CAT).

Aquestes prioritats, a diferència de les anteriors, no tenen una assignació específica al PO del FEDER, però s'han de tenir en compte en totes les actuacions cofinançades.

Per la seva banda, les actuacions del **FSE** es focalitzen en les prioritats de formació i ocupació i de cohesió social:

1. El foment de l'**ocupació** sostenible i de qualitat i de la mobilitat laboral, que preveu actuacions per promoure l'ocupació i la millora de la capacitat professional;

Quadre 12. Concentració dels recursos dels PO del FEDER i del FSE de Catalunya 2014-2020 en els àmbits prioritaris de l'ECAT 2020

Fons dels PO	Eixos dels fons europeus	Prioritats de l'ECAT 2020
FEDER (868,4 MEUR)	Potenciar l'R+D+I	<ul style="list-style-type: none"> • Innovació i coneixement • Dinamisme empresarial • Economia verda
	Millorar l'ús i la qualitat de les TIC i l'accessibilitat	
	Millorar la competitivitat de les pimes	
	Afavorir el pas a una economia de baixes emissions de carboni i de baixa intensitat energètica en tots els sectors	
	Protegir el medi ambient i promoure l'eficiència dels recursos	
FSE (418,6 MEUR)	Promoure el transport sostenible i eliminar estrangulacions en infraestructures de xarxa	<ul style="list-style-type: none"> • Formació • Ocupació • Cohesió social
	Promoure l'ocupació i afavorir la mobilitat laboral	
	Promoure la inclusió social i lluitar contra la pobresa	
	Invertir en l'educació, el desenvolupament de les capacitats i l'aprenentatge permanent	

desenvolupar iniciatives locals d'ocupació i integració social; donar suport al treball autònom, l'emprenedoria i l'economia cooperativa; promoure la igualtat d'oportunitats entre dones i homes, i modernitzar el sistema d'ocupació.

2. El foment de la **inclusió social** i de la lluita contra la discriminació i la pobresa, que preveu mesures d'orientació, formació, tutorització i suport a la inserció laboral dels col·lectius amb dificultats especials en l'àmbit de l'ocupació, així com també actuacions per millorar l'atenció de les persones que pateixen pobresa i exclusió social.
3. La inversió en **educació**, en formació per a la millora de les competències professionals i en formació permanent, especialment pel que fa a la reducció del fracàs escolar, la prevenció de l'abandó escolar, la promoció de les capacitats en R+D+I (estudis de postgrau, formació d'investigadors, etc.), l'accés a la formació professional a distància i a la formació permanent, i la formació professional dual.

3.3. Plans i actuacions sectorials

L'estratègia Europa 2020 i l'ECAT 2020 defineixen el marc de la resposta del Govern als reptes de l'economia catalana, que, en gran part, són compartits amb les altres economies europees.

El Govern ha adaptat les polítiques sectorials als nous requeriments i reptes i ha impulsat noves iniciatives en els àmbits prioritaris de l'ECAT 2020.

Formació

En el context actual, és clau per a la productivitat que el **sistema educatiu** adapti els coneixements, les capacitats i les competències al nou escenari econòmic i social. En aquest sentit, s'ha revisat i s'ha actualitzat el sistema educatiu català, amb l'objectiu de millorar els nivells competencials dels joves, especialment pel que fa a les competències bàsiques i transversals i l'aprenentatge de llengües.

En els darrers anys també s'han fet progressos importants de cara a la qualitat i al prestigi de l'**FP**, que es concreten en la implementació progressiva de l'FP dual i en un augment de més d'un 30 % dels alumnes d'FP en quatre anys. La llei de formació i qualificació professional, que té com a objectiu integrar els sistemes de formació, apostar per l'FP dual i adequar els perfils professionals a les demandes empresarials de feina, és un gran pas més en aquesta direcció.

En l'àmbit de les **universitats**, els esforços del Govern se centren en la qualitat de l'oferta de les titulacions de les universitats catalanes, l'eficiència del sistema universitari (estructura organitzativa, incentius per a la selecció i captació de talent, avaluació de la qualitat, millora del sistema de finançament, etc.), l'ocupabilitat dels joves llicenciats (pràctiques en empreses, etc.) i l'impuls de la internacionalització. En els darrers anys les universitats catalanes han millorat posicions en els rànquings internacional de qualitat: entre les 100 millors universitats de menys de 50 anys n'hi ha quatre de catalanes. En aquest sentit, la implementació d'un model català de personal acadèmic universitari és clau per retenir i captar talent i per garantir l'excel·lència de la formació i la recerca de les universitats catalanes.

Ocupació

Les polítiques d'ocupació del Govern prioritzen les actuacions destinades a les persones de més de 45 anys, a l'atur de llarga durada, a les persones que s'han quedat sense prestació econòmica, a les que perceben la renda mínima d'inserció, i a les discapacitades. Les polítiques actives d'ocupació adreçades al col·lectiu de joves que no estan inclosos en la garantia juvenil es despleguen mitjançant el pla "Inserjove", que inclou una sèrie de programes específics per a aquest col·lectiu i la reserva d'un 25 % de les places de la resta de programes del Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC). La garantia juvenil europea, que estipula que tots els joves de 16 a 24 anys que acaben la formació reglada o entren en situació d'atur han d'accedir a una oferta formativa, de feina o de pràctiques, en el termini de quatre mesos, es desplegarà al llarg del període 2014-2021 i la seva actuació es concentrarà el 2015 i 2016.

La modernització dels serveis públics d'ocupació per ajudar i agilitar la recerca de feina s'ha articulada mitjançant l'avantprojecte de llei d'ordenació del sistema d'ocupació i del SOC, en discussió parlamentària, i el diàleg entre el Govern i els agents socials s'ha concretat en la signatura, el març del 2014, de l'Acord pel diàleg social permanent per promoure la reactivació econòmica i la creació d'ocupació de més qualitat.

Cohesió social

L'instrument que ha de concretar l'estratègia Europa 2020 en l'àmbit de la reducció de la pobresa és el Pacte per a la lluita contra la pobresa a Catalunya entre els agents socials, civils, institucionals i polítics, que s'articula en cinc eixos d'actuació: pobresa i inclusió social de la infància i l'adolescència; cobertura de les necessitats bàsiques; ocupació; habitatge, i àmbit relacional i comunitari.

La principal finalitat d'aquest Pacte és sumar esforços per combatre l'impacte de la crisi econòmica sobre les persones, mitjançant el reforçament dels mecanismes de detecció i prevenció i la prioritització dels recursos d'inclusió social disponibles. El Pacte ha de permetre dissenyar i implementar eines per a la prevenció del risc d'exclusió social, establir els mecanismes d'intervenció i fixar un horitzó per a la reducció de la pobresa.

La proposta del Pacte per a la lluita contra la pobresa a Catalunya inclou el Pla d'acció per a la lluita contra la pobresa i per a la inclusió social 2014-2016, que concreta les actuacions que cal dur a terme.

El Govern ha intensificat la lluita contra la pobresa i l'atenció a col·lectius més vulnerables, especialment en els àmbits de la renda mínima d'inserció, les beques de menjador, la lluita contra la pobresa infantil i els ajuts per mantenir l'habitatge. L'any 2014 el Govern ha destinat més de 981 milions d'euros a la lluita contra la pobresa i l'exclusió social.

Innovació i coneixement

Per potenciar la innovació i el coneixement, en el període 2014-2020 el Govern, mitjançant la RIS3CAT i el PO del FEDER de Catalunya, prioritza —des dels punts de vista estratègic, operatiu i de recursos— la recerca, la innovació i la col·laboració publicoprivada com a motors de transformació del teixit productiu. Ho fa mitjançant instruments d'R+D+I ja consolidats i mitjançant instruments nous, com les comunitats de la RIS3CAT. En la mateixa línia, tant el procés de concentració i de suma d'esforços dels centres d'innovació i transferència de tecnologia com els programes d'indústria del coneixement i de doctors industrials acceleren l'aprofitament de la recerca que es fa a Catalunya per a la creació de riquesa i producció industrial.

Dinamisme empresarial

El Govern de la Generalitat ha dissenyat una nova estratègia de política industrial que té un enfocament sectorial. Aquesta estratègia s'articula en quatre programes que promouen la generació de projectes industrials i l'acceleració de la transformació del teixit productiu cap a activitats i models de negoci de més valor afegit: clústers, innovació empresarial, internacionalització i reactivació industrial. Així mateix, també preveu programes d'impuls per a cadascun dels àmbits sectorials líders de la RIS3CAT, amb els objectius de generar coneixement, ordenar les actuacions relatives a l'àmbit, coordinar les diverses administracions i entitats implicades i identificar i acompanyar els principals projectes estratègics (programes d'impuls de la indústria agroalimentària; les indústries de química, energia i recursos; els sistemes industrials; la indústria del disseny; les indústries de mobilitat sostenible; les indústries de salut i ciències de la vida, i les indústries culturals i basades en l'experiència).

El programa “Catalunya emprèn”, aprovat pel Govern l'any 2012, articula les actuacions de foment de l'emprenedoria i de creació de llocs de treball, especialment entre els joves. Durant els darrers anys tant l'Administració de l'Estat com la de Catalunya han fet progressos rellevants pel que fa a la millora de l'entorn empresarial (per exemple, la finestreta única empresarial o el test pime); tanmateix, encara cal reduir la burocràcia, donar més facilitats a les empreses i convergir amb Europa en qüestions tan importants com els terminis necessaris per crear una empresa.

En aquest sentit, el Govern ha impulsat un paquet legislatiu de simplificació administrativa de la Generalitat i dels governs locals que pretén descarregar de tràmits burocràtics el teixit productiu per agilitar procediments i afavorir un clima d'iniciativa i de creació de riquesa.

En la mateixa línia, l'Institut Català de Finances ha intensificat la focalització en crèdits i avals a les pimes i als autònoms, amb actuacions específiques per als àmbits de la cultura, l'agricultura, l'economia social i el comerç. Aquests quatre àmbits, per la seva rellevància en la cohesió territorial i social i per la seva idiosincràsia, són objecte de polítiques de suport específiques per part del Govern.

Finalment, el model de TIC que impulsa la Generalitat de Catalunya és un element dinamitzador del teixit econòmic. Per mitjà de la compra de serveis de TIC, el Govern potencia que els serveis que li subministra el sector privat siguin atractius i generin productes i serveis per a les empreses i la ciutadania en general. Un exemple d'això és l'aposta per una connectivitat basada en les xarxes d'alta capacitat com a element estratègic per a la competitivitat de les empreses i el benestar de la societat i, més concretament, el projecte de desplegament de xarxes de nova generació (XNG), que interconnectarà les seus de la Generalitat, els municipis, els polígons industrials, les escoles, els hospitals, els equipaments universitaris i els centres de recerca públics i privats.

Internacionalització

El Govern treballa per a la consolidació internacional de l'economia catalana, mitjançant actuacions de suport al lideratge de la Fira de Barcelona al sud d'Europa, la promoció d'esdeveniments de referència internacional, la creació de nous centres de promoció de negoci, l'impuls d'inversions empresarials estrangeres que tenen un

impacte econòmic i social elevat a Catalunya, i l'impuls de serveis i instruments de suport a la internacionalització de les empreses catalanes.

També són bàsiques per a la internacionalització de l'economia i la competitivitat de les empreses de Catalunya les actuacions orientades a consolidar els ports catalans com a plataforma logística i porta d'entrada a Europa pel Mediterrani, així com les actuacions que impulsen la connexió ferroviària amb Europa i amb la resta de la península i la multimodalitat del sistema logístic.

En el marc de la RIS3CAT, el Govern impulsa la internacionalització del sistema de recerca i innovació mitjançant la internacionalització de les iniciatives de clúster i la col·laboració amb clústers d'altres països i regions; la promoció de projectes transnacionals de col·laboració horitzontal en fase precompetitiva; l'aprofitament de les oportunitats que ofereixen a Catalunya el programa europeu Horitzó 2020 i altres programes internacionals i estatals, i el reforçament dels vincles amb altres regions complementàries, mitjançant xarxes o convenis bilaterals, especialment en els àmbits de la recerca, la innovació i les relacions empresarials. En el marc del programa "Uni-2020", el Govern impulsa la internacionalització del sistema universitari en termes d'oferta educativa, estudiants i professorat.

En resposta a l'increment dels fluxos migratoris a l'estranger que ha tingut lloc els darrers anys, el Govern impulsa, per al període 2015-2018, un pla de mobilitat internacional que té com a objectius estratègics facilitar informació a les persones que decideixen emigrar, acompanyar els catalans que viuen a l'exterior i oferir possibilitats de retorn, bàsicament relacionades amb l'oferta de llocs de treball disponibles.

Economia verda

En els darrers anys el Govern ha impulsat diverses actuacions complementàries per impulsar un creixement eficient en l'ús dels recursos i, per tant, sostenible. En aquest àmbit destaquen el Pla d'energia i canvi climàtic 2012-2020, així com les estratègies d'impuls de l'economia verda, de l'adaptació al canvi climàtic, de l'ecodisseny, de la biomassa i de la renovació energètica d'edificis, com també iniciatives més focalitzades, com ara el Programa general de prevenció i gestió de residus i recursos de Catalunya 2013-2020, el Pla d'actuació per a la millora de la qualitat de l'aire a les zones de protecció atmosfèrica, el Pla de suport al tercer sector ambiental, el Pla de política forestal 2014-2020, el Programa de foment de la producció agroalimentària

ecològica, el programa “Escoles verdes” i el Programa d'acords voluntaris per a la reducció d'emissions de CO₂. D'altra banda, els canvis en la normativa estatal del 2012 frenen el desenvolupament de les energies renovables fins al punt que serà molt difícil la convergència cap als objectius 2020.

El quadre 13 recull, de manera no exhaustiva, els principals plans i estratègies sectorials que ha impulsat el Govern⁴ en aquesta direcció, en diàleg amb els actors implicats. Cada un d'aquests plans o estratègies té el seu propi sistema d'indicadors de seguiment.

Quadre 13. Principals plans i actuacions que impulsa la Generalitat en el marc de l'ECAT 2020

Àmbits de l'ECAT 2020	Plans i actuacions
1. Formació i ocupació	1.1. Ofensiva de país a favor de l'èxit escolar: Pla per a la reducció del fracàs escolar a Catalunya 1.2. Model d'ensenyament plurilingüe 1.3. Actuacions per impulsar i modernitzar la formació professional (consolidació del model dual i integració dels sistemes d'FP) 1.4. Programa “Uni-2020”: internacionalització, qualitat i eficiència del sistema universitari català 1.5. Pla de desenvolupament de polítiques d'ocupació de Catalunya 2014-2016 1.6. Bases per a l'estratègia d'ocupació juvenil a Catalunya. Garantia Juvenil 2014-2020 1.7. Pla de suport per als autònoms i les microempreses
2. Cohesió social	2.1. Pacte de lluita contra la pobresa: <ul style="list-style-type: none"> - Pobresa i inclusió social en la infantesa i l'adolescència - Cobertura de les necessitats bàsiques - Ocupació - Habitatge - Àmbit relacional i comunitari 2.2. Pacte per a la infància de Catalunya 2.3. Pla nacional de joventut 2020 2.4. Pla integral de suport a les famílies 2012-2016 2.5. Pla de ciutadania i de les migracions. Horitzó 2016 2.3. Programa “Aracoop”

⁴ Les estratègies, els plans i els programes estan disponibles al web del Govern: <http://www.govern.cat>.

3. Innovació i coneixement
- 3.1. Suport al sistema de recerca i innovació, i polítiques de recerca i innovació en el marc de la RIS3CAT:
- Comunitats de la RIS3CAT
 - Indústria del coneixement
 - Projectes col·laboratius d'R+D
 - Compra pública innovadora
 - Doctorats industrials
 - Plans sectorials estratègics de recerca i innovació (agroalimentació i salut)
- 3.2. Pla "idigital" (agenda digital per a Catalunya 2020) i Estratègia *smart* de Catalunya (SmartCat)

4. Dinamisme empresarial	<p>4.1. Finançament de les pimes (Institut Català de Finances)</p> <p>4.2. Programa "Catalunya emprèn"</p> <p>4.3. Estratègia de política industrial en el marc de la RIS3CAT (programes de clústers, innovació empresarial, internacionalització, reactivació industrial i impuls de cadascun dels àmbits sectorials líders de la RIS3CAT)</p> <p>4.4. Pla estratègic de turisme de Catalunya 2013-2016 i directrius nacionals de turisme 2020</p> <p>4.5. Pla de desenvolupament rural 2014-2020 i actuacions per al dinamisme econòmic i social de les zones rurals</p> <p>4.6. Actuacions per fer una Administració pública més moderna, oberta, transparent i participativa (administració electrònica i implantació del nou model de TIC de la Generalitat, dades obertes, simplificació de processos, qualitat normativa, etc.)</p> <p>4.7. Suport als projectes d'especialització i competitivitat territorial (PECT) de la RIS3CAT i a les inversions d'alt impacte</p>
--------------------------	--

5. Internacionalització
- 5.1. Actuacions per consolidar la projecció internacional de l'economia catalana
- 5.2. Pla d'internacionalització de l'empresa catalana.
- 5.3. Suport a l'exportació i a la internacionalització de les pimes
- 5.4. Infraestructures estratègiques (corredor del Mediterrani, ports i aeroports)
- 5.5. Pla per a la mobilitat internacional 2015-2018.

6. Economia verda	<p>6.1. Pla de l'energia i del canvi climàtic 2012-2020</p> <p>6.2. Estratègia d'impuls a l'economia verda</p> <p>6.3. Estratègia catalana d'ecodisseny</p> <p>6.4. "PRECAT20": programa general de prevenció i gestió de residus i recursos de Catalunya per al període 2013-2020</p> <p>6.5. Estratègia per promoure l'aprofitament energètic de la biomassa forestal i agrícola</p> <p>6.6. Estratègia catalana per la renovació energètica d'edificis</p>
-------------------	---

3.4. Diàleg social

Catalunya té una àmplia tradició de diàleg social, que en els darrers deu anys s'ha plasmat en la signatura d'acords per a la competitivitat i la creació d'ocupació entre el Govern i els agents econòmics i socials.

El 16 de febrer del 2005 el Govern i els agents econòmics i socials van signar l'Acord estratègic per a la internacionalització, la qualitat de l'ocupació i la competitivitat de l'economia catalana, que establia 86 mesures per al període 2005-2007, amb l'objectiu de fomentar la competitivitat i orientar la política econòmica cap a la millora de la productivitat, el creixement econòmic, la qualitat de l'ocupació i la cohesió social.

El juny del 2008 l'Acord es va revisar i es va ampliar per al període 2008-2011. Inevitablement, el desplegament d'aquest acord va estar condicionat per la crisi econòmica i la limitació de recursos pressupostaris consegüent. Quan va finalitzar la vigència d'aquest acord es van iniciar les negociacions per a un acord nou, en un context marcat per les desigualtats socials generades per la crisi econòmica.

El 31 de març del 2014 el Govern i els agents econòmics i socials van signar l'**Acord pel diàleg social permanent**,⁵ que s'estructura en quatre blocs:

1. Compromís de **diàleg social permanent** entre els agents econòmics i socials i el Govern, que es concreta en el compromís de publicar els indicadors de seguiment de les actuacions en el portal Transparència del Govern i de dur a terme reunions anuals de seguiment i avaluació al més alt nivell representatiu dels signants.
2. Compromís de diàleg pel que fa a **reformes legislatives** d'impuls de l'ocupació, particularment en relació amb projectes de llei sobre l'ocupació, el sistema de formació i qualificació professional i la renda mínima d'inserció.

⁵ L'Acord està disponible a http://premsa.gencat.cat/pres_fsvp/docs/2014/04/03/19/56/45410b17-a6f6-48dc-a49a-ef9aa32b9238.pdf.

3. Implementació de mesures articulades en dos **plans de xoc** per pal·liar els efectes de la crisi, un per al manteniment de les polítiques d'ocupació i de protecció social i un altre per a la reactivació urgent de l'activitat productiva.
4. Línies d'actuació a mitjà termini per impulsar la **competitivitat** de l'economia catalana i facilitar la creació d'**ocupació**.

Del pla de xoc de mesures de suport a la reactivació econòmica, en destaquen les actuacions orientades a canalitzar més finançament cap a l'activitat productiva; optimitzar els instruments d'innovació; fomentar la internacionalització de les empreses i les inversions industrials, logístiques i turístiques; donar suport a l'emprenedoria, i impulsar les infraestructures estratègiques de Catalunya. El compromís pressupostari per a aquestes actuacions és de 578,5 milions d'euros en tres anys (2014-2016).

Del pla de xoc de mesures urgents per al manteniment de les polítiques d'ocupació i de protecció social, en destaquen les mesures de protecció dels infants, dels adolescents i de les famílies en situació de risc; les mesures orientades a garantir la prestació d'habitatge social; l'increment dels recursos destinats a la renda mínima d'inserció; les mesures establertes en els àmbits de les polítiques d'ocupació, la concertació laboral i la formació professional, i el compromís de garantir l'assistència sanitària universal. El compromís pressupostari per a aquestes actuacions és de 240,55 milions d'euros l'any 2014.

Finalment, pel que fa a les mesures per a l'impuls de la competitivitat econòmica, destaquen els àmbits següents: impuls a la política industrial del país; internacionalització i atracció d'inversions; regulació, simplificació i contractació pública; impuls d'un nou model català d'innovació, disseny i creativitat; millora de la liquiditat i del finançament empresarial; infraestructures estratègiques, i lluita contra l'economia submergida i el frau fiscal.

4. Balanç 2012-2014

L'any 2012, amb l'aprovació de l'ECAT 2020, el Govern de Catalunya fa seves les prioritats i els objectius d'Europa 2020. Però la crisi econòmica i el procés de recentralització de competències a l'Estat espanyol han condicionat els avenços en l'assoliment dels objectius d'aquesta estratègia.

Catalunya és una economia competitiva: el PIB per habitant és sensiblement superior al PIB mitjà de la UE i, tot i la crisi econòmica, les exportacions i la inversió estrangera directa han seguit una evolució positiva. Tanmateix, Catalunya se situa per sota de la mitjana europea en els indicadors 2020 de taxa d'ocupació, abandó escolar, pobresa, inversió en R+D, reducció de les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle i energies renovables. L'únic indicador en què Catalunya obté millors resultats que Europa és el de persones amb estudis superiors.

Com s'ha analitzat a l'apartat 2 d'aquest document, en els darrers anys els progressos en l'assoliment dels objectius 2020 han estat molt desiguals i fortament influenciats per la crisi econòmica, que ha comportat un increment de les diferències amb Europa en els indicadors d'ocupació, d'inversió en R+D i de desigualtat en la distribució de la renda. En canvi, Catalunya ha disminuït les diferències amb Europa en els indicadors d'abandó escolar i de població en risc de pobresa.

La crisi econòmica i les decisions recentralitzadores de l'Estat espanyol han disminuït la capacitat del Govern de Catalunya per impulsar actuacions d'acord amb les prioritats marcades per Europa 2020. En aquest context, una aportació cabdal de l'ECAT 2020 ha estat la **definició d'un marc estratègic** i coherent per a l'impuls, la coordinació i el seguiment de les polítiques públiques que reforcen els avantatges competitius de Catalunya i que contribueixen a la consolidació de Catalunya a Europa i al món com un país de base industrial, amb una economia oberta, competitiva i sostenible i una societat inclusiva. D'acord amb aquest marc estratègic, el Govern:

1. Ha orientat les polítiques públiques cap als reptes econòmics i socials del segle XXI i cap als objectius i les polítiques impulsades amb l'estratègia **Europa 2020**. Com a estratègia transversal, destaca la RIS3CAT, que aposta per la innovació i defineix una visió compartida per a la Catalunya del 2020, però el Govern també ha impulsat estratègies, plans i actuacions orientats al 2020 en tots els àmbits prioritaris de l'ECAT 2020 (ocupació i formació, cohesió social, innovació i coneixement, dinamisme empresarial, internacionalització i economia verda).
2. Ha fet una clara **aposta pel coneixement, la innovació, la formació, l'ús eficient dels recursos i la internacionalització** com a motors de la competitivitat del teixit productiu, de la creació d'ocupació i de la cohesió social. Aquesta aposta s'ha concretat en una planificació estratègica i coordinada dels fons europeus del període 2014-2020. Així, el PO del FEDER de Catalunya, que té un 68,1 % més de recursos que el del període anterior, es focalitza en tres dels àmbits prioritaris de l'ECAT 2020: innovació i coneixement, dinamisme empresarial i economia verda. Per la seva banda, el FSE que gestiona la Generalitat es focalitza en els àmbits prioritaris de formació i ocupació i cohesió social i, mitjançant la Iniciativa d'ocupació juvenil, incideix particularment en el col·lectiu de joves, que té una taxa d'atur del 50,7 % l'any 2013.
3. Ha impulsat el debat i l'anàlisi de les potencialitats de l'economia catalana i ha articulats els instruments que permetran que, en un futur pròxim, administracions, empreses i agents del sistema de recerca i innovació contribueixin de manera coordinada a un creixement econòmic sostenible i a un **posicionament de Catalunya** com a economia europea capdavantera en innovació i en qualitat de vida. Particularment, destaquen les comunitats de la RIS3CAT i els programes d'impuls dels àmbits sectorials líders de la RIS3CAT, que articularan les **grans apostes sectorials** de Catalunya per fer de la innovació el motor de transformació i dinamització de l'economia i de creació de nous llocs de treball.
4. Ha potenciat el **diàleg** i ha generat noves dinàmiques de col·laboració, tant entre els departaments de la Generalitat de Catalunya com amb altres administracions, amb els agents econòmics i socials i amb les empreses i els agents del sistema de recerca i innovació. Aquest diàleg ha contribuït a generar el clima de confiança necessari per redreçar la situació econòmica i construir un model de creixement econòmic sostenible i integrador, orientat a consolidar una visió compartida de

país. En aquest sentit, destaquen l'Acord pel diàleg social permanent entre el Govern i els agents econòmics i socials, que es va signar el març de 2014, i el Pacte per la lluita contra la pobresa.

Quadre 14. Resum del balanç 2012-2014 de l'ECAT 2020

Àmbits	Obstacles	Avenços
1. Formació i ocupació	<ul style="list-style-type: none"> • Destrucció de llocs de treball • Reducció de les transferències de l'Estat per a polítiques actives d'ocupació • Despesa pública insuficient 	<ul style="list-style-type: none"> • Millora de les taxes de graduació en educació secundària obligatòria • Increment dels nivells competencials dels alumnes en finalitzar l'educació primària i l'ESO • Reducció de l'abandó escolar • Nous programes formatius adreçats a joves en situació de fracàs i abandó escolar • Increment del nombre d'alumnes d'FP. • Implementació de l'FP dual • Millora del posicionament de les universitats en els rànquings internacionals • Implementació de la garantia juvenil. • Modernització dels serveis públics d'ocupació • Acord pel diàleg social permanent
2. Cohesió social	<ul style="list-style-type: none"> • Increment de les llars sense ingressos • Increment de les desigualtats socials • Despesa pública insuficient 	<ul style="list-style-type: none"> • Establiment del Pla d'acció per a la lluita contra la pobresa i per a la inclusió social • Reforçament de la coordinació interadministrativa (entre la Generalitat i els ens locals) en matèria de serveis socials, altres programes relatius al benestar social i polítiques d'igualtat • Reforçament de les polítiques d'infància • Impuls del Pla de suport al tercer sector social, per mantenir i potenciar les actuacions de les entitats socials en l'àmbit de l'atenció a les persones • Acord pel diàleg social permanent
3. Innovació i coneixement	<ul style="list-style-type: none"> • Limitació de l'accés al crèdit empresarial • Risc elevat dels projectes d'R+D en el context de crisi econòmica • Reducció de la despesa pública en R+D de l'Estat i de la Generalitat 	<ul style="list-style-type: none"> • Implementació dels nous instruments de col·laboració publicoprivada en el marc de la RIS3CAT • Reordenació dels centres tecnològics i de recerca (massa crítica i competitivitat internacional) • Més participació de Catalunya en els programes competitius d'R+D de la UE

<p>4. Dinamisme empresarial</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Feble demanda dels mercats de la UE • Limitació de l'accés al crèdit empresarial • Tràmits burocràtics 	<ul style="list-style-type: none"> • Implementació de mesures per a la modernització de l'Administració pública (finestreta única empresarial, simplificació administrativa, test pimes, etc.) • Impuls de les TIC com a element dinamitzador de la innovació, la competitivitat empresarial i la millora dels serveis públics. • Més instruments i recursos financers per a les pimes
<p>5. Internacionalització</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Feble demanda dels principals mercats destinataris de les exportacions • Insuficient inversió en infraestructures estatals clau (corredor mediterrani, ports i aeroports) • Limitació de l'accés al crèdit empresarial 	<ul style="list-style-type: none"> • Dinamisme de les exportacions • Millora de l'atractiu internacional de Catalunya (inversió estrangera, turisme, universitats, etc.) • Millora del nivell d'anglès en el sistema educatiu
<p>6. Economia verda</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Limitació de l'accés al crèdit per a inversions clau • Legislació estatal sobre energies renovables • Conscienciació insuficient 	<ul style="list-style-type: none"> • Reducció de la intensitat energètica. • Reducció de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle • Creació d'instruments per promoure l'eficiència energètica i la biomassa. • Integració de l'ús eficient dels recursos en les estratègies de competitivitat empresarial (ecodisseny, agricultura ecològica, redisseny de processos, etc.)

Annex. Fortaleses i oportunitats de l'economia catalana i del seu teixit productiu

Aquest annex recull, de manera resumida, les principals fortaleses i oportunitats de l'economia catalana i dels àmbits sectorials que, pel pes i pel potencial, poden actuar com a clau de volta de la recuperació econòmica i de la reorientació de l'economia catalana cap a un model de creixement més intel·ligent, sostenible i integrador.⁶

A1. Fortaleses i oportunitats de l'economia catalana

Internacionalització

Fortaleses

- Elevat grau d'obertura de l'economia catalana.
- Dinamisme de les exportacions.
- Nombre creixent de multinacionals industrials catalanes.
- Presència significativa d'empreses de capital estranger, especialment a l'àrea de Barcelona. Barcelona és una de les ciutats més atractives del món pel que fa a inversió estrangera, realització de congressos internacionals i atracció d'estudiants internacionals per cursar un MBA.

Oportunitats

- Grans empreses multinacionals aposten per Barcelona com a plataforma de creació i desenvolupament de negocis i xarxes d'innovació, i centre de direcció i de negocis del sud d'Europa i de l'àrea mediterrània.
- Als països emergents creix la demanda de productes i serveis en què Catalunya té forts avantatges competitiu (turisme, alimentació, salut, disseny, etc.).
- L'òptima situació geoestratègica de Catalunya com a connector de les economies europees i asiàtiques és un valor fonamental per a la competitivitat empresarial. El desenvolupament del corredor ferroviari del Mediterrani obre oportunitats de captació del trànsit de mercaderies provinent d'Àsia i destinat a Europa.

⁶ Aquest annex és un resum dels documents Anàlisi de l'economia catalana: debilitats, amenaces, fortaleses i oportunitats i Anàlisi dels àmbits sectorials líders i de les capacitats en tecnologies facilitadores transversals, que es van elaborar en el marc dels treballs de la RIS3CAT. Aquests documents estan disponibles a <http://www.gencat.cat/catalunya2020>.

Sistema de recerca i innovació

Fortaleses

- Amb l'1,5 % de la població de la UE-27, Catalunya genera el 2,9 % de les publicacions científiques, capta el 2,2 % dels fons del 7è Programa marc de recerca i atreu el 3,29 % dels projectes del Consell Europeu de Recerca (tercer país de la UE en projectes per milió d'habitants). Amb el 0,1 % de la població mundial, Catalunya produeix l'1 % de les publicacions científiques.
- Hi ha una important base de centres de generació i aplicació de coneixement (12 universitats i 3 de les 25 millors escoles de negocis d'Europa), que dona lloc a una significativa massa crítica de persones qualificades i ben valorades en el món laboral i científic. També hi ha hospitals i centres de recerca que tenen un gran prestigi internacional des dels punts de vista de la ciència i de la transferència de coneixement.
- A Catalunya, durant els darrers vint anys, s'han consensuat polítiques públiques estables de compromís polític amb l'R+D.
- El Programa ICREA és un model d'èxit, reconegut internacionalment, per a l'atracció i la retenció de talent.
- A Catalunya hi ha infraestructures científiques i tecnològiques de prestigi internacional reconegut (el Centre Nacional d'Anàlisi Genòmica, el sincrotró Alba i el Barcelona Supercomputing Center).
- El sistema d'R+D+I és prou competitiu per afrontar els nous reptes i tenir un paper en els grans projectes científics i tecnològics de futur.
- S'incentiva la concentració i la consolidació dels agents de recerca per augmentar-ne la massa crítica i la competitivitat.
- La xarxa de centres tecnològics, molt desenvolupada, millora progressivament el posicionament en plataformes i projectes europeus i internacionals.
- Hi ha múltiples iniciatives de col·laboració entre els agents del sistema de recerca i innovació.
- Catalunya, especialment Barcelona, és reconeguda internacionalment per la classe creativa emergent i pel disseny. Els elements creatius són un gran actiu del sistema d'innovació català.
- Barcelona és la capital mundial del mòbil, i el 2014, la capital europea de la innovació.

Oportunitats

- Els processos d'R+D+I són, cada vegada més, globals i oberts. El sistema d'R+D català té un bon posicionament: és un centre d'atracció d'investigadors amb prestigi internacional i està plenament interconnectat en les xarxes i plataformes europees (forta presència en els programes marc de recerca i en els ajuts de l'ERC, participació en xarxes regionals com els Quatre Motors per a Europa i la Comunitat de Treball dels Pirineus) i internacionals (cooperacions estables en recerca i innovació amb Israel; Massachussets, als EUA; el Quebec, al Canadà, i Santa Catarina, al Brasil).

Teixit empresarial

Fortaleses

- El sector industrial representa el 19,3 % del PIB.
- Catalunya té una llarga tradició industrial: va ser una de les poques regions del sud d'Europa que va participar en la revolució industrial.
- La indústria, bàsicament, és transformadora i altament diversificada.
- Hi ha un nombre creixent d'empreses grans i mitjanes, amb estratègies d'èxit i amb potencial per esdevenir capdavanteres.
- Catalunya és una regió pionera i un referent internacional en polítiques de clústers. El sector productiu està articulat en clústers territorials, que són objecte d'iniciatives públiques i privades de reforçament de la competitivitat i la col·laboració.

Oportunitats

- Davant l'augment dels costos de transport, dels preus de l'energia i de la demanda de productes i serveis personalitzats i de proximitat, els costos laborals perden pes com a factor de competitivitat, a favor de les externalitats derivades d'estar en un entorn innovador que permeti la col·laboració amb proveïdors especialitzats, centres tecnològics, empreses d'enginyeria, disseny o altres serveis qualificats, i usuaris, amb l'objectiu de desenvolupar solucions innovadores i personalitzades.
- Europa 2020 aposta per la indústria, les TIC i les tecnologies facilitadores transversals com a motor de canvi. Catalunya és un país de base industrial que en els darrers anys ha creat una extensa xarxa de centres de recerca i tecnologia altament competents en les TIC i les tecnologies facilitadores transversals, que té un elevat potencial per desenvolupar aplicacions en la indústria catalana.
- La capacitat de crear experiències socials i xarxes ha esdevingut un factor clau de competitivitat, perquè els consumidors europeus volen obtenir, cada vegada més, experiències noves i enriquidores. En aquest context, la creativitat i el disseny esdevenen clau per transformar les idees en productes i serveis atractius per al mercat.
- La transició cap a una economia verda, hipocarbònica, de baixa intensitat energètica i resiliència al canvi climàtic genera noves oportunitats d'activitat econòmica i de creació de llocs de treball, especialment en l'àmbit de l'ús eficient dels recursos i del desenvolupament urbà sostenible (*smart city*), en el qual Barcelona i altres ciutats de Catalunya tenen un bon posicionament i són un referent internacional.

Entorn

Fortaleses

- Catalunya i Barcelona tenen estratègies d'atracció d'inversió estrangera que són un referent internacional.
- En els darrers anys s'han fet avenços importants en la simplificació del marc normatiu i dels tràmits normatius que afecten les empreses (finestreta única empresarial, reducció del nombre de dies necessaris per crear una empresa i lleis òmnibus).
- Hi ha una extensa xarxa publicoprivada de suport a l'emprenedoria (agències, incubadores, serveis de suport a l'emprenedoria, etc.).
- L'economia catalana està immersa en una intensa transformació, que es basa en el sanejament dels balanços del sector privat, l'enfortiment de les finances públiques, l'ajust dels preus i la reassignació de factors productius.
- La contribució de l'associacionisme i el voluntariat a la cohesió i la vertebració de la societat catalana actual ha fet que Catalunya esdevingui un referent europeu. Així mateix, Catalunya ha estat, i és, un país d'acollida de persones nouvingudes. Les polítiques a favor de la integració i la igualtat d'oportunitats han permès la participació i la col·laboració activa d'aquestes persones al desenvolupament del país i la configuració d'una societat integradora.

Oportunitats

- L'augment de l'esperança de vida i l'envelliment de la població comporten una demanda creixent de serveis sanitaris que garanteixin la bona qualitat de vida dels ciutadans de totes les edats (rang més ampli de prestacions i de serveis sanitaris disponibles i més sofisticació dels procediments de diagnòsi i dels tractaments i les teràpies). El turisme mèdic és un fenomen en expansió en l'àmbit mundial i és un dels eixos de creixement internacional del sector sanitari català. El sector sanitari català és un referent internacional per la seva singularitat i, més particularment, pel model de gestió dels serveis de salut i atenció primària, així com per la formació i per l'R+D aplicada.
- L'increment de l'esperança de vida i l'envelliment de la població també comporten una demanda creixent de l'atenció social, especialment en els àmbits de la promoció de l'autonomia personal i de l'atenció a les persones en situació de dependència. En aquest sentit, s'ha constatat que els serveis socials són un sector econòmic rellevant en el conjunt de l'economia catalana, que té una incidència molt directa en l'àmbit de l'ocupació.
- Els grans reptes socials necessiten, ara més que mai, la innovació social. A Catalunya hi ha una tradició important en economia social i una societat civil que impulsa iniciatives empresarials innovadores per aportar solucions als problemes socials.
- A escala global, el gran potencial de desenvolupament i aplicació que tenen les tecnologies d'eficiència i estalvi energètics i les energies renovables generarà noves oportunitats d'activitat econòmica en aquest àmbit. El desenvolupament del potencial de recursos d'energies renovables de Catalunya permetrà reduir la dependència energètica exterior dels combustibles fòssils.

A.2. Fortaleses i oportunitats dels àmbits sectorials líders de Catalunya

Fortaleses	Oportunitats
Alimentació	
<ul style="list-style-type: none">• Catalunya és un referent internacional en gastronomia i restauració.• Hi ha empreses de tota la cadena de valor: des del sector primari fins a la gran distribució, passant per les indústries d'envasament, maquinària per a alimentació i additius de matèries primeres.• Catalunya té una forta tradició agrícola i ramadera i una gran diversitat de productes (oli, vi, fruita, carn, embotits, productes lactis, etc.).• Fira Alimentària és un dels salons d'alimentació i begudes més importants i amb més prestigi a escala nacional i internacional.	<ul style="list-style-type: none">• La demanda mundial d'aliments augmentarà aproximadament un 70 % fins al 2050. La millora del nivell de vida genera una demanda d'una dieta més variada i de més qualitat als països emergents.• La demanda de productes amb una baixa petjada ecològica i de proximitat l'afavoreixen factors diversos (com l'increment del preu de l'energia i del cost del transport, la poca disponibilitat d'aigua, i la consciència creixent de la necessitat de protegir el medi ambient i evitar el malbaratament alimentari).• L'alimentació té un paper cabdal com a garantia d'un envelliment actiu i saludable. En els anys vinents augmentarà la demanda de diversitat d'aliments funcionals, segurs i més saludables.
Energia i recursos	
<ul style="list-style-type: none">• Catalunya té empreses, centres tecnològics i de recerca i iniciatives de referència en la gestió de l'aigua com a recurs escàs (estalvi, reutilització, sanejament, eficiència energètica, ús d'aigües regenerades, reutilització i cogeneració de biosòlids, i dessalinització).• El sol, el vent i els boscos són recursos abundants a Catalunya, però poc explotats per a la producció d'energies renovables.• Barcelona, capital europea de la innovació, s'ha consolidat internacionalment com a ciutat intel·ligent i laboratori per impulsar noves solucions de mobilitat i edificació sostenibles i de xarxes intel·ligents (<i>smart grids</i>). Aquest posicionament està reforçat per la capitalitat mundial del mòbil i per un teixit empresarial amb experiència i una potent indústria de l'automoció.• El polígon petroquímic de Tarragona és el més gran d'Espanya i un dels més importants del sud d'Europa.	<ul style="list-style-type: none">• El compromís d'assolir els objectius 20/20/20 i el desenvolupament i l'aplicació de la legislació europea en aquest àmbit (Directiva marc de residus, Directiva d'emissions industrials, Directiva d'eficiència energètica dels edificis, Reglament REACH, etc.) afavoreixen el potencial de creixement d'aquest àmbit.• L'impuls de les ciutats intel·ligents a Europa genera oportunitats.• Hi ha grans oportunitats de mercat per a solucions que permetin gestionar de manera sostenible les pressions creixents sobre els recursos hídrics i minimitzar les repercussions ambientals, socials i econòmiques derivades del problema de l'escassetat del subministrament d'aigua.• El fet que al mercat mundial decreixi la disponibilitat de determinats recursos naturals que són crítics per a l'economia pressiona la transformació del sector de valorització material i reciclatge.

Sistemes industrials

- Catalunya té una elevada diversificació industrial: hi ha empreses en la totalitat dels segments que configuren aquesta activitat. Catalunya és especialment forta (a escala estatal i internacional) en maquinària per a envasament i embalatge; maquinària per a alimentació; maquinària tèxtil i per a la confecció; motors, transformadors, generadors i aparells de distribució i control elèctrics, i piles, cables i altres materials elèctrics. També destaca la capacitat empresarial en maquinària per a fusta, maquinària per a arts gràfiques, maquinària agrícola, màquines eina per a deformació i maquinària per a energies renovables i llums elèctrics.
- L'augment dels costos de transport i de l'accés als recursos, l'increment dels preus de l'energia i la creixent demanda de productes i serveis personalitzats amb menys petjada ecològica i de proximitat, obren noves oportunitats a les empreses d'aquest àmbit sectorial, que esdevenen estratègiques per millorar la competitivitat del teixit empresarial.

Indústries relacionades amb el disseny

- A Catalunya aquests sectors (bàsicament moda i hàbitat) estan experimentant una gran transformació cap a noves estratègies comercials d'èxit.
- És difícil trobar altres regions mundials tan especialitzades en el sector de manufactures de disseny amb estratègies que podríem anomenar de *brand & retail*. Al món hi ha empreses molt grans en aquest negoci, però no clústers amb la concentració que hi ha a Catalunya.
- La creativitat és un motor del sector, que aprofita la marca Barcelona i l'elevada concentració de centres, escoles de disseny i serveis relacionats amb el disseny que hi ha a Barcelona i el seu entorn.
- Aquestes noves estratègies viuen un moment d'expansió, tot i la crisi mundial.

Indústries relacionades amb la mobilitat sostenible

- El sector de l'automoció constitueix un clúster molt complet: dues plantes de muntatge d'automòbils, cinc centres de disseny, centres tecnològics especialitzats, el Circuit de Catalunya, una fira internacional de primer ordre, més de dos-cents subministradors de components i potents indústries relacionades.
- Catalunya té tots els altres elements necessaris per ser capdavantera en el nou model de mobilitat sostenible: un sector de TIC molt dinàmic, un sector energètic molt consolidat i unes ciutats adients per a l'aplicació d'aquestes noves solucions.
- A Catalunya hi ha una gran diversitat de noves empreses globals (*born global*) en l'àmbit de la mobilitat sostenible que tenen un gran potencial de creixement.
- Durant les darreres dècades el creixement del sector s'ha basat en la fabricació i l'ús massiu de vehicles de combustió. Ara això està canviant: la mobilitat viu un moment de transició, en què emergeixen els vehicles més sostenibles i creixen l'ús compartit de vehicles, l'ús de combustibles més nets i nous conceptes de mobilitat que provenen del desenvolupament de noves aplicacions mòbils.

Indústries de la salut

- La BioRegió és un model d'èxit internacional: voluntat política, teixit empresarial diversificat i competitiu, creixement per sobre de la mitjana europea, esperit emprenedor, massa crítica d'investigadors, universitats de prestigi, bona situació geogràfica, excel·lent nivell d'innovació i compromís dels actors implicats.
- Catalunya té infraestructures biomèdiques de primera categoria i mà d'obra altament formada i qualificada.
- Catalunya té un model singular de recerca hospitalària, de prestigi internacional: instituts d'investigació sanitària, configurats al voltant dels grans hospitals universitaris, que integren una diversitat de disciplines i de tipus de recerca, que garanteixen la transferència del coneixement científic que es genera en la pràctica assistencial i que atorguen un paper clau al sector hospitalari com a motor de la innovació en tecnologies mèdiques. Catalunya també és un lloc preferent per a la realització d'assajos clínics.
- L'augment de l'esperança de vida i l'envelliment de la població, juntament amb la demanda creixent de més prestacions i serveis sanitaris i de procediments de diagnosi i tractaments i teràpies més sofisticats, generen noves oportunitats econòmiques.
- El turisme mèdic és un fenomen en expansió en l'àmbit mundial, especialment entre les economies més avançades. Els factors més rellevants de competitivitat són la reputació dels serveis sanitaris especialitzats i el preu, en primer i segon lloc, respectivament.

Indústries culturals i basades en l'experiència

- Els principals elements potenciadors del turisme són un context geogràfic i climàtic privilegiat, un patrimoni natural excepcional, una destacable diversitat cultural i gastronòmica i una àmplia varietat d'oferta.
- El posicionament internacional de la marca Barcelona és un actiu clau per al turisme i les indústries culturals i creatives: capital de la innovació, el disseny, la moda, la gastronomia, l'arquitectura i la creativitat; capital de l'esport; ciutat de congressos, fires i festivals internacionals; capital mediterrània; ciutat de negocis i de qualitat de vida.
- Multiculturalitat i multilingüisme són valors afegits per a l'atracció de talent i inversió, especialment en sectors econòmics com les indústries culturals i creatives, la gastronomia i la moda.
- El català té una forta presència en productes web 2.0 i a Internet. Se situa entre les 10 i les 15 primeres llengües en els rànquings mundials de comunicació digital disponibles.
- La transició a l'entorn digital i la globalització han transformat l'entorn de les indústries culturals i creatives (aparició de nous agents, coexistència d'estructures molt grans amb microentitats, transformació de les cadenes de valor i canvis en el comportament i les expectatives dels consumidors). Aquests canvis representen grans oportunitats.
- Les tendències globals en el turisme generen noves oportunitats econòmiques (les noves classes mitjanes dels països emergents demanen serveis turístics, i l'envelliment de la població genera una demanda creixent de serveis adaptats, que és menys estacional).